

УДК 316.334.3

С. Д. Лучик, д.е.н., професор,
Чернівецький торговельно-економічний інститут КНТЕУ,
м. Чернівці,
М. В. Лучик, к.е.н.,
Кооперативний інститут бізнесу і права,
м. Київ

СОЦІАЛЬНА БЕЗПЕКА МОЛОДІ В УКРАЇНІ

Анотація

У статті досліджуються теоретичні і практичні аспекти соціальної безпеки молоді. Визначено, що соціальна безпека молоді є підсистемою соціальної безпеки країни. Показниками рівня забезпечення соціальної безпеки молоді є якість і рівень життя, людський і соціальний капітал молоді.

Встановлено, що молодь стикається з широким спектром соціальних загроз: економічними, демографічними, духовно-моральними, інформаційними, етнокультурними та іншими. Всі ці загрози тісно пов'язані і вимагають системного підходу до їх ослаблення або нейтралізації. Усвідомлення важливості забезпечення соціальної безпеки молоді має вивести на новий рівень державну молодіжну політику і розширити спектр вирішуваних нею проблем. Незабезпечення соціальної безпеки може спричинити незадоволеність молоді своїм матеріальним і соціальним становищем і трансформуватись у соціальні конфлікти.

Ключові слова: молодь, соціальна безпека, якість життя, фізичне і духовне здоров'я.

С. Д. Лучик, д.э.н., профессор,
Черновицкий торгово-экономический институт КНТЭУ,
г. Черновцы,
М. В. Лучик, к.э.н.,
Кооперативный институт бизнеса и права,
г. Киев

СОЦИАЛЬНАЯ БЕЗОПАСНОСТЬ МОЛОДЕЖИ В УКРАИНЕ

Аннотация

В статье исследуются теоретические и практические аспекты социальной безопасности молодежи. Определено, что социальная безопасность молодежи является подсистемой социальной безопасности страны. Показателями уровня обеспечения социальной безопасности молодежи является качество и уровень жизни, человеческий и социальный капитал молодежи.

Установлено, что молодежь сталкивается с широким спектром социальных угроз: экономическими, демографическими, духовно-нравственными, информационными, этнокультурными и другими. Все эти угрозы тесно связаны и требуют системного подхода к их ослаблению или нейтрализации. Осознание важности обеспечения социальной безопасности молодежи должно вывести на новый уровень государственную молодежную политику и расширить спектр решаемых ею проблем. Необеспечение социальной безопасности может повлечь недовольство молодежи своим материальным и социальным положением и трансформироваться в социальные конфликты.

Ключевые слова: молодежь, социальная безопасность, качество жизни, физическое и духовное здоровье.

Постановка проблеми. Інтерес до молодого покоління з боку науковців обумовлений усвідомленням того, що майбутнє країни багато в чому залежить від молоді, від її фізичного здоров'я і морального розвитку, від духовних цінностей, можливостей і прагнень молодих людей реалізувати свій освітній потенціал. Політичний та економічний розвиток країни неможливі без підвищеної уваги до

молоді з боку держави. Ігнорування проблем молоді в довгостроковій перспективі негативно позначиться на розвитку всіх сфер суспільного життя і позбавить країну можливості зайняти лідируючі позиції на світовій арені.

Розуміння важливості ролі молоді в житті суспільства змушує задуматися про забезпечення соціальної безпеки молоді як фактора успішного розвитку і реформування суспільства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема соціальної безпеки завжди перебувала й перебуває в центрі уваги науковців і представників різних сфер соціального знання. До її дослідження звертаються в своїх роботах багато політиків, державних діячів, вчені і практики. Актуальними є різні аспекти проблеми соціальної безпеки. Вони стосуються визначення сутності соціальної безпеки, розробки та реалізації політики і стратегії її забезпечення, формування і функціонування системи забезпечення соціальної безпеки. Сьогодні при створенні системи соціальної безпеки необхідно враховувати інноваційні процеси, пов'язані з глобалізацією, регіоналізацією, зміною морального потенціалу суспільства, виникненням нової економіки, заснованої на знаннях, інформації.

Питання соціальної безпеки досліджувались у працях О. Коваль, А. Колота, В. Куценко, Е. Лібанової, О. Новікової, М. Семікіної та інших науковців. Тим часом на сучасному етапі вкрай мало уваги приділено дослідженню соціальної безпеки молоді.

Формулювання цілей статті. Метою статті є дослідження соціальної безпеки молоді в Україні, визначення шляхів її забезпечення.

Виклад основного матеріалу. Безпека людини є однією з інноваційних концепцій, яка зміщує пріоритети державної політики з національних інтересів до прав і свобод людини. Концепція безпеки людини, прийнята ООН, виділяє сім основних видів безпеки: економічну, продовольчу, екологічну, особисту, політичну, безпеку здоров'я, а також безпеку громад [1, с.81]. Завданням державної політики, яка побудована на засадах безпеки людини, є насамперед нейтралізація джерел, що містять небезпеку для людини, а також інститутів, які порушують права людини. Тому до складу національної безпеки багатьох держав включено соціальну безпеку.

В Україні соціальна безпека входить до економічної безпеки, яка, в свою чергу, є однією із основних складових національної безпеки. Згідно з Методичними рекомендаціями щодо розрахунку рівня економічної безпеки України, соціальна безпека – це стан розвитку держави, за якого держава здатна забезпечити гідний і якісний рівень життя населення незалежно від віку, статі, рівня доходів, сприяти розвитку людського капіталу як найважливішої складової економічного потенціалу країни [2]. Соціальна безпека – це стан захищеності життя, здоров'я і добробуту громадян, духовно-моральних цінностей суспільства від внутрішніх і зовнішніх загроз. Тому, оцінюючи показники соціальної безпеки, необхідно обов'язково визначати соціальні індикатори суспільства, серед яких: рівень і якість життя, рівень безробіття, темп інфляції, безпека праці, соціальне партнерство, рівень соціального забезпечення та соціального страхування, ступінь розвитку соціальної сфери тощо.

Проблема соціальної безпеки є багатовимірною. Її об'єктом є узаконені в суспільстві форми власності та сформована на їх основі соціальна структура –

верстви, групи, соціальні спільноти та відносини між ними, а головне – особистість, соціальна сфера життєдіяльності окремої людини, права і свободи, її здоров'я та життя, соціальні інтереси [3, с. 19-20].

Майбутнє країни визначається можливостями розвитку молоді. Соціальні інтереси молоді людини потребують підтримки та реалізації. Молодь повинна бути спроможною виконувати особливу соціальну функцію – збереження та розвиток країни. Вона успадковує досягнутий рівень розвитку суспільства та держави, забезпечує спадковість поколінь, формує у собі образ майбутнього та виконує функцію соціального відтворення, а також є основою нової постіндустріальної економіки, розвитку сучасних високотехнологічних галузей і джерелом та базою інновацій. Молодь – це частина людського потенціалу українського суспільства, і ті перешкоди, які заважають укріпленню соціальної безпеки суспільства, мають суттєвий вплив на загрози соціальній безпеці молоді [4, с.95]. Тому є сенс виділяти і досліджувати окремо соціальну безпеку молоді.

Соціальна безпека молоді може трактуватись по-різному:

як *рівень захищеності інтересів молоді*;

як *стан об'єктів безпеки*, при якому молодь може перешкоджати загрозам і долати небезпеки;

як *якісна характеристика стабільності і надійного, стійкого, позитивного розвитку молодіжного середовища*.

Показниками рівня забезпечення соціальної безпеки молоді є якість і рівень життя, людський і соціальний капітал молоді. Якщо рівень життя молоді включає матеріальну забезпеченість, то її якість життя включає стан психічного і фізичного здоров'я; свободу діяльності і вибору; різноманітне дозвілля; прийнятний обсяг споживання товарів і послуг; благополуччя сім'ї; доступ до знань, утворення і культурних цінностей; участь у громадському та культурному житті; доступ до різноманітної інформації; комфортні умови праці і побуту і т.п. Людський капітал молоді – це вроджені здібності і таланти, освіта (знання) і надбана кваліфікація. Соціальний капітал молоді – це соціальні зв'язки, які є передумовою і результатом інтегрованості в соціальну і соціально-професійну структуру суспільства.

Спробуємо проаналізувати рівень забезпечення соціальної безпеки української молоді в нинішніх умовах. Молодь стикається з широким спектром соціальних загроз: економічними, демографічними, духовно-моральними, інформаційними, етнокультурними та іншими. Причому всі ці загрози тісно пов'язані і вимагають системного підходу до їх ослаблення або нейтралізації.

На економічне становище молоді визначальний вплив здійснює соціально-економічна ситуація в країні. За даними Державної служби статистики України розмір ВВП на душу населення у 2017 р. становив 2640,3 дол. США. Це приблизно рівень 2009 р. – 2545,5 дол. США, після якого відбулось зростання показника ВВП до 4030,3 дол. США у 2013 р., а далі мало місце його зниження. За даними Світового Банку, Україна у 2017 році зайняла 129 позицію в світовому рейтингу за показником ВВП на душу населення з річним приростом 3,0%. Для порівняння: Швейцарія – 80189,7 дол. США; США – 59531,7; Німеччина – 56307,9; Польща – 13811,7; Румунія – 10813,7; Російська Федерація – 10743,1;

Білорусь – 5726,0 дол. США [5].

У 2018 р. зростання ВВП становило понад 3%. Це позитивне явище. Однак для суспільства і для молоді зокрема важливим є не лише зростання реального ВВП, а й такий показник, як відношення державного та гарантованого державного боргу до ВВП. Він становив 80,9% у 2016 р. і зменшився до 71,8% у 2017 р. (при прийнятому МВФ критичному рівні 35-40%). Такий показник є одним з найвищих у Східній Європі. У Білорусі і Польщі державний борг був на рівні 50% від ВВП, а в Румунії – нижче 40%. Водночас у таких розвинених країн, як США і Японія, співвідношення держборгу до розміру економіки значно вище, ніж в Україні (108 і 236% відповідно). У найближчі два роки Україна має повернути зарубіжним кредиторам 5,5 млрд дол. США заборгованості, що приблизно складає 4,5% ВВП. Ще майже 3 млрд дол. США (лише у 2019-му) знадобиться для того, щоб розрахуватися за валютними зобов'язаннями на внутрішньому ринку. Такий високий рівень боргового навантаження небезпечний для фінансової системи країни. Особливу небезпеку надмірне залучення коштів становить для молоді країни, на чії плечі лягає цей борговий тягар.

Значною проблемою і небезпекою для економік багатьох країн світу є молодіжне безробіття. Адже молодий вік є найактивнішим періодом працездатності та готовності до новаторських ідей. Якщо висококваліфіковані молоді люди не знаходять можливості застосувати свої знання і навички, то вони не мають засобів для існування, а в підсумку можуть втрати кваліфікацію. В Україні у 2017 р. при загальному рівні безробіття 9,5% молодіжне безробіття сягало 18,9% у віковій групі 15-24 роки, 11,3% – у групі 25-29 роки, 9,8% – у групі 30-34 роки. Загалом рівень молодіжного безробіття склав 12,3% [6]. Протягом трьох кварталів 2018 р. рівень молодіжного безробіття зріс на 3,3% за рахунок вікової групи 25-29 років.

За даними Європейської Комісії, у 27 країнах ЄС у 2017 р. рівень безробіття молоді віком 15–24 років становив 16,8%, або понад 3,8 млн безробітних молодих людей, серед яких чимало випускників ВНЗ. Рівень безробіття у віковій групі 25-29 роки склав 10%, або понад 2,5 млн безробітних [7].

Зростання безробіття серед молоді є спільною проблемою для всіх країн світу і залишається, незважаючи на підвищення рівня освіченості населення. Європейська сучасна вища освіта базується на практико-орієнтованому підході, який дозволяє готувати більш кваліфіковані кадри. Саме проходження студентами різного виду практик забезпечує високу результативність навчання. В Україні в багатьох провідних університетах студенти отримують високий рівень теоретичних знань, який набагато перевищує теоретичну базу, що надається студентам в університетах західних країн, однак практичне навчання реально відстає із-за відсутності зв'язку «освіта» – «бізнес». В останні роки в Україні проводиться скорочення чисельності студентів, які навчаються у вищих навчальних закладах I-IV рівнів акредитації. За період 2010-2018 рр. показник зменшився на 68,9% і у 2017/2018 навчальному році становив 363 особи на 10000 населення. Таке зменшення обумовлено, по-перше, кризовою демографічною ситуацією в країні, а саме скороченням чисельності групи молоді. По-друге, зростає освітня міграція молоді за кордон. У 2016/2017 навчальному році за кордоном навчалось щонайменше 72000 українських громадян

(дані CEDOS). Серед найбільш бажаних країн для навчання є Польща, Німеччина, Канада, Росія, Італія, Чехія, США, Іспанія, Франція, Австрія та Угорщина [8]. Молоді люди сподіваються, що закордонна освіта надасть їм можливість працевлаштуватись за фахом у зарубіжних країнах.

І, по-третє, багато молодих людей розчарувались в освіті як формі особистісної самореалізації. Рівень підготовки та отриманих компетентностей випускників не завжди відповідає висунутим вимогам ринку праці, а отримання диплому про вищу освіту не гарантує працевлаштування з гідною оплатою праці. Звідси – байдужість до освіти. У суспільстві відбувається поступове знецінення праці людей, зайнятих у бюджетній сфері: лікарів, вчителів, викладачів, яких сьогодні можна визначити як «працюючих бідних». Сучасна молодь намагається працевлаштуватись в підприємницький сектор, навіть у тіньовий. Також відсутність мотивації не приваблює молодь займатись науковими дослідженнями. За 2010-2017 рр. кількість працівників, задіяних у виконанні наукових досліджень і розробок, скоротилось з 182,5 тис. осіб до 94,3 тис. осіб, тобто практично удвічі.

Соціально-економічні проблеми і демографічна криза послаблюють фізичне і психічне здоров'я молоді. Сьогодні, як вважають фахівці здоровими можна вважати близько 10 % молоді. Серед тих, хто вступає у доросле життя, 40-50 % мають морфофункціональні відхилення, а 40-60 % – хронічні захворювання. Частота анемії за п'ять останніх років зросла майже на 400%, а новоутворень – більш як на 130%. Погіршення стану здоров'я молоді підтверджують такі показники: хвороби органів дихання мають майже 33% молоді, нервової системи та органів чуття – 17,4%, органів травлення – 9,7%, кістково-м'язової системи – 9,8% [9, с. 9]. Дуже високим є рівень захворюваності на злоякісні новоутворення. У 2017 р. кількість хворих, які перебували на обліку в медичних закладах, становила 1010945 осіб (або 2394,7 осіб на 100 тис. осіб), що на 2,3% більше, ніж у 2010 р. Серед хворих частка молоді становить 2,9%.

В Україні постійно зростає кількість ВІЛ-інфікованих хворих, які перебували на обліку в медичних закладах. За 2010 -2017 рр. показник зріс з 242,1 до 334,9 осіб на 100 тис. населення. У віковій групі 15-17 років їх кількість зросла з 16,6 до 45,3 осіб. За чотири місяці 2018 року в Україні за даними Центру громадського здоров'я МОЗ України було зареєстровано 5764 нових випадки ВІЛ-інфекції (з них 783 дитини до 14 років). Серед ВІЛ-інфікованих кількість хворих на СНІД, що перебували на обліку в медичних закладах, збільшилась з 30,8 (2010 р.) до 103,8 осіб (2017 р.). У віковій групі 15-17 років показник збільшився з 0,7 до 12,0 осіб. Україна залишається лідером в Європі за масштабами поширення ВІЛ-інфекції. За оцінками експертів UNAIDS, в Україні з ВІЛ-інфекцією живе близько 240 тисяч осіб. І тільки кожен другий знає про свій діагноз – станом на 1 травня 2018 року на обліку в Україні перебуває 143766 ВІЛ-позитивних пацієнтів [10].

Велику небезпеку для суспільства створює високий рівень захворюваності населення на активний туберкульоз. У 2017 р. кількість хворих з діагнозом, що встановлений уперше в житті, склала 52 осіб на 100 тис. населення (у 2010 р. – 68,5 осіб). Серед хворих 26,74% складає молодь. Україна належить до країн, де кількість хворих на мультирезистентний туберкульоз є однією з найбільших у світі.

Крім того, Україна ввійшла до п'ятірки держав з найвищою кількістю зареєстрованих випадків туберкульозу із розширеною резистентністю — 1097 випадків у 2017 р. Утім, наші показники мають тенденцію до зниження, за останні роки ВООЗ відзначає зниження кількості нових випадків туберкульозу на 10% та зменшення на 3% кількості випадків мультирезистентного туберкульозу серед нових випадків [11].

В українському суспільстві посилюються духовно-моральні проблеми. Інформаційний вплив на молодь через Інтернет досить часто носить негативний характер. Через соціальні мережі молодих людей втягують у фінансові піраміди та інші шахрайські схеми. Новітні інформаційні та комп'ютерні технології маніпулюють їх мислення та роблять їх цинічними і агресивними. Молоді люди стають віртуально залежними ігроманами, нездатними у реальності самотійно аналізувати своє життя і події. Зростає кількість хворих на розлади психіки та поведінки. На 100 тис. осіб у 2017 р. таких 175,2 осіб. Україна посідає перше місце за кількістю психічних розладів у Європі – майже 2 мільйони українців щороку стають пацієнтами психіатричних лікарень. За оцінками фахівців, від різноманітних нервових розладів страждає кожен третій українець. Найважливіше, що втрачає людина через нервово-психічні розлади, – це працездатність [12].

Зниження рівня духовності молоді відбилосся і на сфері її дозвілля. Зросла криміналізація і наркотизація молодіжного дозвілля. Згідно з статистичними даними, рівень кримінальної злочинності серед неповнолітніх "омолоджується". Він припадає на період від 14-18 років. Кожного дня неповнолітні скоюють більш як 100 кримінальних злочинів. Поширюється епідемія наркоманії, з якої 95% припадає на молодь – 15-30 років. Україна займає 1 місце в Європі з дитячого алкоголізму [13].

Висновки і перспективи подальших розвідок. Отже, молоді в соціальній структурі сучасного суспільства відводиться одне з головних місць. Ті перешкоди, які заважають укріпленню соціальної безпеки суспільства, мають суттєвий вплив на загрози соціальній безпеці молоді: скорочення чисельності молодого покоління, зростаюча трудова та освітня міграція молодих людей за кордон, погіршення їх фізичного та психічного здоров'я. Саме молодь реалізує такі основні соціальні функції, як відтворювальна та інноваційна. Тому усвідомлення важливості забезпечення соціальної безпеки молоді має вивести на новий рівень державну молодіжну політику і розширити спектр вирішуваних нею проблем. Незабезпечення соціальної безпеки може спричинити незадоволеність молоді своїм матеріальним і соціальним становищем і трансформуватись у соціальні конфлікти.

Список використаних джерел:

1. Малярєнко Т. Безпека людини у мінливому світі : [Монографія] / Тетяна Малярєнко. – Донецьк: ТОВ «Східний видавничий дім», 2013. – 200 с.
2. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України : Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 29.10.2013 р. №1277 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1277731-13>.
3. Куценко В. І. Соціальна безпека в контексті сталого розвитку / В. І. Куценко, В. П. Удовиченко. – Чернівці : Видавець Лозовий В.М., 2010. – 652 с.
4. Стан та перспективи соціальної безпеки в Україні: експертні оцінки [Текст] : монографія / О. Ф. Новікова, О. Г. Сидорчук, О. В. Панькова [та ін.] / Львівський регіональний інститут державного управління НАДУ; НАН України, Інститут економіки промисловості. — К.; Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2018. — 184 с.

5. GDP by country/ Statistics from the World Bank? 1960-2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://knoema.com/mhrzolg/gdp-by-country-statistics-from-the-world-bank-1960-2017>.
6. Економічна активність населення України 2017 [Електронний ресурс]: сайт Державної служби статистики України / Публікації / Ринок праці / Зайнятість і безробіття. – Електронні дані. – Київ: Державна служба статистики, 2018. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 01.09.18 р.).
7. Youth (Youth employment (Youth unemployment by sex, age and educational attainment level)) / Eurostat / European Commission. Available at: <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database> (Accessed 3 Sep. 2018).
8. Освіта в Україні чи за кордоном? Що обирають студенти? [Електронний ресурс] / Регіональний центр євроінтеграційних проєктів. – Режим доступу: <http://europrojects.org.ua/2018/06/28/education-in-ua-vs-eu/>.
9. Оксютенко О. В. Здоров'я молоді – запорука нашого майбутнього / О. В. Оксютенко // Медсестринство. – 2014. – №4. – С.8-10.
10. СПИД в Україні: статистика на 01.05.2018 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.antiaids.org/news/aids_stat/spid-v-ukraine-statistika-na-01012018-11253.html.
11. 18 вересня ВООЗ випустила «Глобальний звіт із туберкульозу — 2018» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://phc.org.ua/news/show/18-veresnya-vooz-vipustila-globalnii-zvit-iz-tuberkulozu-2018>.
12. Україна посідає перше місце у Європі щодо захворюваності на психічні розлади / Мінсоцполітики [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.unian.ua/health/country/2179904-ukrajina-posidae-pershe-mistse-u-evropi-za-pokaznikami-psihichnih-rozladiv-minsotspolitiki.html>.
13. Злочинність молоді – найбільша хвороба сьогодення [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.simyapidpokrovom.lviv.ua/zlochynnist-molodi-najbilsha-hvoroba-sohodennya/>.

Svitlana Luchyk, Doctor of Economics, Professor,
Chernivtsi Institute of Trade and Economics of KNUTE,
Chernivtsi,
Margarita Luchyk, PhD,
Kyiv Cooperative Institute of Business and Law,
Kyiv

SOCIAL SECURITY OF YOUTH IN UKRAINE

Summary

The article deals with the theoretical and practical aspects of youth social security. It is determined that social security of young people is a subsystem of social security of the country. Indicators of the level of social security for young people are the quality and standard of living, human and social capital of youth.

It has been established that young people are faced with a wide range of social threats: economic, demographic, spiritual, moral, informational, ethno-cultural, and others. All these threats are closely linked and require a systematic approach to weakening or neutralizing them. Awareness of the importance of providing social security for young people should bring the state youth policy to a new level and expand the range of problems it solves. Failure to provide social security can lead to young people's dissatisfaction with their material and social situation and transform into social conflicts.

Key words: youth, social security, quality of life, physical and spiritual health.

References:

1. Malyarenko, T. (2013). *Bezpeka liudyny u minlyvomu sviti* [The Safety of Man in a Changing World], East Publishing House Ltd., Donetsk (in Ukr.).
2. Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine (2013). *On Approval of Methodological Recommendations for Calculating the Level of Economic Security of Ukraine*. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1277731-13> (in Ukr.).

3. Kutsenko, V. (2010). *Sotsial'na bezpeka v konteksti staloho rozvytku* [Social Security in the Context of Sustainable Development]. Publisher Lozovy V.M., Chernigov (in Ukr.).
4. Novikova, O.F., Sidorchuk, O.G., Pan'kova, O.V. et al. (2018). *Stan ta perspektyvy sotsial'noi bezpeky v Ukraini: ekspertni otsinky* [State and perspectives of social security in Ukraine: expert assessments], Kyiv-L'viv (in Ukr.).
5. *GDP by country/ Statistics from the World Bank? 1960-2017*. Available at: <https://knoema.com/mhrzolg/gdp-by-country-statistics-from-the-world-bank-1960-2017>.
6. State Statistics Service of Ukraine (2018). *Economic Activity of Population in Ukraine in 2017*. Available at: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (Accessed 1 Sept 2018) (in Ukr.).
7. European Commission. Eurostat (2018). *Youth. Youth employment. Youth unemployment by sex, age and educational attainment level*. Available at: <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database> (Accessed 2 Sept. 2018).
8. Regional Center for European Integration Projects (2018). Education in Ukraine or abroad? What students choose? Available at: <http://europrojects.org.ua/2018/06/28/education-in-ua-vs-eu/> (Accessed 28 June 2018) (in Ukr.).
9. Oksyutenko, O.V. (2014). Youth Health – The Key to Our Future. *Medsestrynstvo [Nursing]*, vol. 4, pp. 8-10 (in Ukr.).
10. Elena Pinchuk foundation (2018). Statistics on HIV/AIDS in Ukraine on 01.05.2018. Available at: http://www.antiaids.org/news/aids_stat/spid-v-ukraine-statistika-na-01012018-11253.html (Accessed 1 Jan 2018) (in Ukr.).
11. Global Star for Tuberculosis – 2018 (2018). Available at: <https://phc.org.ua/news/show/18-veresnya-vooz-vipustila-globalnii-zvit-iz-tuberkulozu-2018> (Accessed 18 Sep 2018) (in Ukr.).
12. UNIAN Information agency (2017). Ukraine ranks first in Europe with regard to the incidence of mental disorders / Ministry of Social Policy. Available at: <https://www.unian.ua/health/country/2179904-ukrajina-posidae-pershe-mistse-u-evropi-za-pokaznikami-psiichnih-rozladiv-minsotspolitiki.html> (Accessed 10 Oct 2017) (in Ukr.).
13. Family under the cover of the Virgin (2017). The crime of youth is the greatest disease of the present. Available at: <https://www.simyapidpokrovom.lviv.ua/zlochynnist-molodi-najbilsha-hvoroba-sohodennya/> (Accessed 30 Apr 2017) (in Ukr.).

УДК 338.24

А. В. Фаїзов, к.е.н., доцент,
Національна академія внутрішніх справ,
м. Київ

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ В УКРАЇНІ

Анотація

У статті актуалізується проблема організаційно-правових засад системи публічних закупівель в умовах імплементації вітчизняного законодавства до європейських норм та динамічного розвитку тендерного ринку. Проведено оцінку основних компонентів національної системи закупівель, а саме: законодавчої, інституційної та інформаційної складових. Зосереджено увагу на проблемних аспектах функціонування національної тендерної системи. На основі аналізу європейської та національної тендерної практики проведено синтез потенційних організаційно-правових змін у цій сфері.

Ключові слова: система публічних закупівель, тендер, процедура відкритих торгів, конкурентний діалог, переговорна процедура, процедура з обмеженою участю, учасник, замовник, центральна закупівельна організація, моніторинг.